

Rom 13, 11-12

11 og 12: Og dette må dere gjøre da dere kjenner tiden, for nå er det på tide å våkne opp fra søvnen. For vår frelse er nærmere nå enn da vi kom til troen. Natten er snart forbi, og dagen er nær. La oss derfor legge av mørkets gjerninger, og la oss ta på oss lysets våpen.

Her innskjerper Paulus den formaningen han just har gitt oss. Og han føyer til at vi skal leve et liv som stemmer overens med det lys evangeliet har virket i oss. Men han oppmuntrer oss til dette ved å minne om den nåderike tiden med evangeliets lys som de troende nå lever i, og om den salighet som ennå venter dem i himmelen, som nå er nærmere enn da de første kristne ble frelst. Alt skildrer han med et livlig bildespråk om "natten" og "mørkets gjerninger", og om "dagen" og "lysets våpen". Her taler han som en vekter. Når morgenlyset brøt fram ropte de til dem som sov at nå var tiden inne til å stå opp og gjøre seg klar til dagens arbeid. Men før vi går nærmere inn på de viktige lærdommene vi får her, vil vi først se litt nærmere på selve teksten.

Sammenhengen og meningen synes å være: Og dette ... dvs. alt det Paulus har formant oss til i versene foran - dette må dere gjøre da dere kjenner tiden (sv.: "Och detta så mycket mer som vi veta tiden"). Vi "kjenner tiden" vi lever i, at nå er det på tide å våkne opp fra søvnen. Det er tid for soloppgang (2Pet 1: 19), for nå skinner evangeliets lys for oss. Den evige frelsen er også nærmere nå enn "da vi kom til troen" - nærmere i takt med den tiden som er gått. Vær våkne og opptatt med å gjøre Guds vilje, for nå har vi evangeliets nåderike tid, nå opplyser det sanne lyset oss. Ikke bare er Det gamle testamentes lange og dunkle forberedelsestid nå over for hele verden, fordi Kristus er kommet, og hans evangelium forkynnes nå for alle folk. Men nå har også vantroens og villfarelsens mørke i hjertene våre måtte vike for nådens lys, etter at vi er født på ny og blitt opplyst av Den Hellige Ånd. Dette er det første som bør virke i oss at vi "våkner opp slik som rett er, og ikke synder" (1Kor 15: 34), at vi "legger av mørkets gjerninger og tar på oss lysets våpen".

Det andre er at vår frelse (framme i himmelen) er nærmere nå enn da vi kom til troen. Menigheten i Rom hadde nå, når Paulus skrev dette, kommet et kvart århundre nærmere det salige målet. Og for hver enkelt kristen nærmer dette seg for hver dag som går. Nå har vi ikke så lang tid igjen i striden her nede, som da vi kom til troen. Dette er det andre som bør oppløde oss så vi får lyst til å gjøre Guds vilje og kjempe for kronen. På samme måte som på idrettsbanen: Jo nærmere de ser målet foran seg, desto mer anstrenger de seg i kampen. Slik må vi oppfatte hensikten med disse oppmuntrende ordene.

Natten er snart forbi, og dagen er nær. Først og fremst var hele tiden før Kristus som en natt, sammenliknet med når frelsens dag opprant for hele verden. Dernest har hver enkelt av oss også opplevd det som en åndelig natt da vi levde i vantroens mørke, som syndens slaver uten Gud. Denne

natten er "snart forbi", nå "er dagen nær" for oss. Men først i himmelen er det virkelig "dag". I sammenlikning med lyset der, har vi her bare en morgendemring. Og den fullkomment lyse dagen som skal opprinne med Kristi siste komme, er nå ikke langt borte, den er nærme. Derfor er det i sannhet på tide å våkne opp fra søvnen, legge av mørkets gjerninger og ta på oss lysets våpen.

Men hvordan skal vi forstå dette at her taler jo Paulus til de troende, og likevel sier han at de må "våkne opp fra søvnen", "legge av mørkets gjerninger og ta på seg lysets våpen"? Har de ikke allerede gjort dette; "våknet opp av søvnen" osv., når de kom til troen? Jo, ganske sikkert. Men det betyr ikke at de ikke stadig må huske på å gjøre det samme på nytt. Her skal vi igjen lære hvordan en kristen har det. Vi ser tydelig nok at her taler Paulus til Guds barn. Først og fremst er hele brevet skrevet til de "som er Guds kjære, kalte og hellige" (kap. 1: 7). Dessuten sier han her: "da vi kom til troen". Likevel formaner han altså nå disse troende til å "våkne opp fra søvnen", "legge av mørkets gjerninger" osv. Av dette skal vi altså lære at selv en sann kristen er ikke så våken at det ikke kan være nødvendig å vekke ham opp flere ganger. Og dette kan vi oppfatte på to måter.

Først har vi hver enkelt kristens forhold her på jord, hvor han aldri er fullkomment våken og klarsynt, men alltid mer eller mindre søvning og nærsynt. Hvis vi var fullkomment våkne, så vi så vår åndelige tilstand slik den virkelig er i Kristus, og alt som følger med den, da ville vi nok være fylt av all nåde og kraft, hellig fryd, kjærlighet og gudsfrykt. Da ville vi først og fremst uopphørlig prise og love Gud for all den usigelige nåden som er gitt oss. Vi ville være som beruset av salighet over det store nådeunderet; at Guds Sønn er blitt menneske som oss. At han er vår omsorgsfulle bror, vår stedfortreder og forsvarer som hjelper oss i alt som truer eller tynger oss. Da ville også hjertet vårt fylles av kjærlighet og inderlig lyst til å tjene så nådig en Gud, til brennende nidkjærhet for hans navns ære og for at alle mennesker måtte bli frelst.

Det ville ikke koste oss noe verken det vi gjorde eller det vi led som Kristi etterfølgere, bare vi med våkne sinn så hvor høyt han elsker oss, forlater oss alle våre synder og skjuler all vår skam. Bare vi så den usigelige saligheten som venter oss i hans himmel. Når det nå ikke står slik til med oss, men vi isteden bare går nedslått i vår tro, likeglade, trege og utålmodige, så er dette bare et klart bevis på at vi ikke er riktig våkne. Vi går ennå som i søvne. Derfor sa også en gammel Guds mann på sitt dødsleie, når evighetens forheng var i ferd med å trekkes bort: "Nå innser jeg at den kristne som er mest våken, går mer enn halvveis i søvne".

Dernest skal vi være klar over at i tillegg til at vi aldri er helt våkne, blir vi også gang på gang grepet av en spesiell sløvhet, så vi står i fare for å sovne helt. Det skjer spesielt i store omveltninger i vårt livsmønster. Særlig hvis en kristen får mye av dette jordiske gods. Dessuten har det tendens til å skje når vandringen blir lang og alt åndelig blir gammelt -. Herren taler selv om dette i liknelsen om de ti jomfruene. "Da brudgommen lot vente på seg, slumret de alle inn og sovnet". Dette viser seg gjennom at du blir opptatt med de synlige tingene. Du begynner å engasjere deg i mye som du i "din første kjærlighet" aldri ofret en tanke. Og så begynner derimot de usynlige, evige verdiene å bli

mindre viktige for deg. Nå er du ikke lenger så redd for ditt bedragerske hjerte som tidligere. Heller ikke for verdens og djevelens lurerier. Nå tar du alt så lett. Nå kjenner du ikke mye til de syndene dine. De plager deg nok litt, men nå har du lett for å trøste deg i alt. Du begynner å bli sterk i troen på samme måte som hele verden er det. Da behøver du ikke evangeliet å trøste deg med. Når du nå hører evangeliet forkynt, er det en lekse du kan utenat, og som du ikke er så opptatt med - og legg merke til: Alt dette bekymrer deg nok litt -.

Men noe helt annet er det med dem som "dømmer seg selv" (1Kor 11: 31-32) og erkjenner seg skyldige i alt dette, så de dag og natt roper til Gud om dette, og bruker alle nådens midler. Og likevel ikke blir så våkne og gudfryktige som de gjerne vil. Her er det Gud som arbeider med sine barn, tar dem avsides og lar dem oppdras så de nettopp gjennom sin sløvhet og likegladhet blir ennå mer knust, blir våkne og sterkere i sin gudsfrykt. Mens det i den virkelige søvnen tvert imot går slik at menneskene blir mer og mer selvsikre og likeglade overfor Gud. Da er det også åpnet for at de kan leve i kjødelighet og synd uten å frykte. Slik virker den sjelelige trygghetens søvn. Og det er egentlig denne Paulus advarer de troende mot her. Det ser vi av at han også formaner dem til å "legge av mørkets gjerninger" - som nå altså må ha begynt å bli akseptert blant dem.

Å, du som vet med deg selv at du har begynt å unnskyldde og bagatellisere slike ting som tidligere var farlig synd for deg: Samtidig som du også har mye lettere for å kunne tro, enn tidligere, så trenger du nå ikke lenger evangeliets ord for å kunne tro -! Kort sagt: Du er ikke lenger redd hverken for å bedra deg selv, eller for noe som helst vondt. Å, måtte hver eneste sjel det har gått slik med, for sin evige frelses skyld våkne opp fra søvnen! Ellers vet du ikke hvor dette bærer hen. Hvis du derimot våkner, har du så uendelig mye godt som venter deg. Evangeliets lys opplyser deg, og frelsen er nærmere nå enn da vi kom til troen.

La oss derfor legge av mørkets gjerninger, og la oss ta på oss lysets våpen. "Derfor" - når vi altså "kjenner tiden" vi lever i (v. 11). Vi har erfart all den nåde Gud allerede har vist oss, og saligheten som venter oss i himmelen. Dette er bakgrunnen Paulus har forkynt tidligere. Han har formant "ved Guds barmhjertighet" (12: 1), ikke bare vist til den forferdelige faren. Skulle ikke dette og all Guds nåde virke sterkt nok til å vekke oss opp fra søvnen? Du som en gang ble Guds barn: Kast ikke fra deg all den nåde Gud har vist deg! Mist ikke din evige frelse bare for en kort tid i synden! Husk på at hele verden ligger i det onde, i den sjelelige trygghetens dødssøvn, - mens du er benådet og har fått Åndens liv og lys. I Kristi evangelium har du sett herlige ting som hele verden ikke ser. Og du har ikke bare fått Åndens lys. Du har også fått et nytt hjerte, så du av hjertens lyst går Herrens veier. Og du fikk en inderlig avsky for ting som du tidligere hadde som din største lyst.

Hvis du nå ikke er fullstendig frafallen og død, slik at Åndens liv ennå finnes i hjertet ditt, da eier du ennå alt det evangeliet inneholder og lover. Da er du Guds barn, arving til himmelen. Og om ikke så lenge skal du få leve i evig salighet hos Gud, hans engler og alle de hellige. For det er dette den allmektige Gud har skapt menneskene til. Dette han har gjenløst oss til, kalt og helliget oss i

sannheten, til. "Og døden skal ikke være mer, heller ikke sorg eller gråt eller smerte skal være mer" (Åp 21: 4), men bare et salig liv hos Gud i all evighet. Vil du da miste alt dette, bare for noen elendige lyster denne korte tiden på jord? Nei, når så mye godt venter deg, så vær våken! "Holdt fast på det du har, så ingen skal ta kronen din!" La heller all lyst i synden fare, og utrust deg med alle Åndens våpen, så du kan kjempe for den kronen. Dette er det apostelen vil ha sagt oss i dette: "La oss derfor legge av mørkets gjerninger, og la oss ta på oss lysets våpen".

"Legge av mørkets gjerninger". Hva Paulus mener med "mørkets gjerninger" ser vi av neste vers. Der regner han opp noen av dem, så som svir, drukkenskap, utukt osv ... Og slike synder kaller han altså for "mørkets gjerninger". Da betyr det ikke bare at en på grunn av disse unngår det naturlige lyset. For det er ikke det naturlige lyset eller mørket det tales om her. Nei, dette betyr at disse gjerningene tilhører det åndelige mørket, den kjødelige trygghetens og ugudelighetens mørke. Der er det en lever fritt ut alle slags synder og laster (konf. 1Tess 5: 5-8). Men det vi særlig skal merke oss er at apostelen sier: "La oss legge av" disse mørkets gjerninger - og dermed taler til de troende. Av dette lærer vi, akkurat som når det gjaldt søvnen, at Guds barn ikke er helt fri fra enhver tendens eller form for slike synder. Riktignok kan vi ikke leve i dem på lik linje med verden, som synder bevisst og uten anger og omvendelse. Men vi står likevel i fare for å bli smittet. Og i søvns tid, eller under harde fristelser, kan vi mer eller mindre fanges av lysten, slik mange av de helliges historie viser.

Av dette skal vi først og fremst lære å ikke fordømme verken oss selv eller andre kristne når noe slikt kan skje. Nei, hvis du bare i omvendelse og tro holder deg til din Frelser, og søker hans nåde både til forlatelse og til å bli løst fra synden, så er nåden ennå mektig over deg. Det kan vi bare takke Herren Kristus for, han som med sitt blod kjøpte en fullkommen nåde for virkelige syndere. Dernest skal vi legge merke til selve formaningen. Paulus sier vi skal "legge av" disse mørkets gjerninger. Når vi ser og har all denne nåden, skal vi for dens skyld bestrebe oss på fullt og helt å "legge dem av". Apostelen sier ikke: La oss bare bli klar over, og erkjenne dem. Nei, han sier: La oss legge dem av. Her er den rette prøven som skiller en rett fra en falsk kristen. Den første blir virkelig redd for sin synd, og søker all Guds nåde og alle nådens midler for å bli kvitt den. Mens den siste inngår hemmelig pakt med synden for å beholde den. Av og til erkjenner han den vel med munnen. Men han unnskylder den overfor seg selv. Riktignok kan også Guds barn i prøvelsens timer glemme Gud, og oppføre seg som om Ånden fullstendig skulle ha forlatt dem. Vi ser dette hos Peter, når han forneker sin Herre tre ganger. Men like etter "gikk Peter ut og gråt bittert". Slik har også hver eneste kristen i sin ånd et dypt fiendskap mot sin egen synd.

Men hvordan skal det så kunne skje at vi "legger av" synden? Det skjer nok på forskjellig vis. Noen synder makter vi å legge av straks, og da må vi prise Gud for hans nåde, og ikke være opptatt med å snakke om hvor svake vi er. Andre synder derimot kan bli et tukts ris for oss gjennom lange tider, kanskje for hele livet, ellers ble vi jo virkelig syndfrie! - mens det jo også nettopp er det vi søker mer enn noe annet, om Åndens hjelp til. For Den Hellige Ånd aksepterer ikke noen som helst synd. Vi kjemper mot synden som likevel ikke helt vil slippe oss, så den i alle fall ikke får regjere i oss, som i hele verden. Men det skjer heller ikke i vår egen kraft. Bare gjennom å ta vår tilflukt til "hans veldige

kraft" (Ef 6: 10). Riktignok fristes vi stadig til å forsøke å gjøre dette i egen kraft. Og så lenge vi ikke er "gått fullstendig konkurs", men fremdeles gir løfter basert på egen kraft, og lover som Peter: "jeg skal aldri ta anstøt av deg!", må vi bare fortsette å falle. Men hemmeligheten til kraften og forløsningen er den Paulus gir oss her: "Når jeg er skrøpelig, da er jeg sterk. Derfor vil jeg mest av alt rose meg av mine skrøpeligheter, for at Kristi kraft kan ha rom hos meg" (2Kor 12).

"Og la oss ta på oss lysets våpen". "Lysets våpen" er det motsatte av "mørkets gjerninger". Mens disse besto i synd og last, består lysets våpen i renhet i vårt sinn og vårt liv, i avholdenhet og våkenhet. Og framfor alt i den tro, den kjærlighet og det håp som driver oss i kampen mot kjødets fristelser, mot verdens og djevelens forførelser (Ef 6: 14-17, 1Tess 5: 8, 2Kor 6: 7, 1Tim 1: 18). Vi legger merke til at apostelen her, når han just har talt om "mørkets gjerninger", som motsetning bruker uttrykket "lyssets våpen", og ikke "lyssets gjerninger". Med det vil han understreke at her kommer det til å bli kamp, her kreves det våpen for å kunne bli bevart i tro og gudsfrykt. Livet som kristen kommer ikke til å bli noe lett og bedagelig liv, på linje med dem som vil "sove om natten" (1Tess 5: 6-8). Det blir ofte både en hard, langvarig og farlig kamp, der det gjelder å kjempe for selve livet - eller dø og miste alt. Det går for seg akkurat som i en krig. I en krig har vi det ikke rolig og greitt. Der er konstant uro, fare for livet og redsel. Der må en hele tiden være på vakt, og være rustet til nye trefninger.

En gang er det troen og samvittigheten som angripes, så vi på nytt står i fare for å "bindes under trelldommens åk". En annen gang gjelder det vårt utvortes liv, når djevelen vil kaste oss i synd og skam. Så angripes kjærligheten, når vi fristes til å falle i hat og uvennskap, osv. Nå må vi hele tiden være rustet og ikledd lysets våpen mot alle slike angrep. Dette har apostelen talt svært utførlig om i Ef 6: 10-18. Der skildrer han både hele våpenrustningen og de fryktelig fiendene vi står overfor. Det er ikke "kjøtt og blod", fysiske fiender, som vi kan rette fysiske våpen mot. Men usynlige åndsmakter, "myndigheter, verdens-herskerne i denne tidsalders mørke, ondskapens åndehær i himmelrommet". Ja, slik opplever vi det også når kampen blir så hard og fryktelig at vi holder på å gi opp. Når vi bare blir reddet gjennom store under fra den allmechtige og trofaste Herren. Peter sier da også at "den rettferdige blir vanskelig frelst" (sv: den rettferdige med nød bliver frälst).

Hvordan skal det så gå med dem som gjerne vil bekjenne seg som kristne, men som lever så skjermet og koselig som i det varmeste hjem? Som om de ikke har noen åndelig fiende, og djevelen ikke lenger hadde tenkt å angripe dem. Som om kjødet og verden ikke lenger var noen farlige fiender. Både Skriften og all erfaring understreker at ingen kristen vil komme gjennom dette fiendens land uten frykt og kamp. Hvis jeg ikke kjenner frykten, så er jeg virkelig i fare. Å tro en er utenfor all fare, - midt inne blant konstant påtrengende fiender -, er selvsagt et stort selvbedrag.

Enten lever jeg i frykt og kamp, og frelses bare av Guds allmakt. Eller jeg er trygg og sorgløs, og da går jeg fortapt. Derfor har da også Herren Kristus stadig formant oss: "Våk og be!" - "Det jeg sier til dere, sier jeg til alle: Våk!" (Mark 13: 37).

Dette er altså formaningen apostelen har villet gi oss når han minner om tiden vi lever i, da vi har Lyset, og dagen demrer, at "nå er det på tide å våkne opp fra søvnen", "legge av oss mørkets gjerninger, og ta på oss lysets våpen". Men dette går han så ennå tydeligere inn på i neste vers.